

Omezení vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí

Abstrakt:

Předkládaná práce se zabývá tématem interakce dvou ústavně chráněných práv, a to ochrany vlastnického práva a ochrany složek životního prostředí, resp. práva na příznivé životní prostředí. Tato dvě základní práva jsou často v postavení vzájemné kolize. Nejedná se o téma nové, ale nepochybně aktuální, zejména s ohledem na význam samotného vlastnického práva a prolínání veřejného práva se soukromým právem. Jedná se o problematiku, jejíž důležitost bude nadále stoupat s ohledem na směřování politik Evropské unie k udržitelné budoucnosti a klimatické neutralitě, a s tím související potřeby přísnější regulace.

Téma se přitom týká se řady významných otázek, a to například: jaké jsou mantinely rozlišení mezi vlastnického práva od pravého omezení vlastnického práva, jaká jsou hlediska při rozhodování o nárocích na náhradu? Směřuje právní úprava k intenzivnějšímu omezování vlastnického práva nebo se volí jiné nástroje ochrany životního prostředí – a to jak v posledních letech nebo v budoucích vývojových tendencích? Přináší nám evidence omezení vlastnického práva z environmentálních důvodů dostatečnou právní jistotu?

Disertační práce je rozdělena na sedmi kapitol. Úvod jako první kapitola obsahuje nastínění celé problematiky konfliktu životního prostředí a ochrany vlastnického práva, vymezení obsahu a struktury práce a použité metodologie, a zejména formuluje výzkumné otázky a cíle práce. Ve druhé kapitole jsou rozebrána jednotlivá východiska omezení vlastnického práva, zejména právní základ vlastnického práva a práva na příznivé životní prostředí dle Listiny, střet soukromého a veřejného práva, obecná pravidla omezení základních práv, otázka řešení střetu těchto dvou základních lidských práv a důsledky omezení vlastnického práva z environmentálních důvodů. Ve třetí a čtvrté kapitole je provedena analýza české právní úpravy mezi a pravého omezení vlastnického práva z environmentálních důvodů a náhrad za něj, včetně změn právní úpravy v posledních pěti letech. Na třech příkladech judikatury rozebírám hlediska přiznávání nároku na náhradu. V páté kapitole je zkoumán aktuální vývoj právní úpravy, se zaměřením na evropskou úpravu Renovační vlny a případovou studii možností různé intenzity omezení

vlastnického práva, včetně inspirace zahraniční právní úpravou. V šesté kapitole je rozebrána evidence v katastru nemovitostí jako základního informačního prostředku o povaze nemovitostí. Sedmá kapitola přináší shrnutí nejvýznamnějších poznatků práce a napřímo odpovídá na výzkumné otázky. Upozornění na nedostatky, úvahy *de lege ferenda* a doporučení pro další vývoj právní úpravy i pro její aplikaci a interpretaci jsou vyjádřeny napříč disertační prací.

Klíčová slova: vlastnické právo; ochrana životního prostředí; náhrada, omezení vlastnického práva; Renovační vlna; energetická náročnost budov; katastr nemovitostí